

Respons

Irak: Situasjonen for palestinere i Irak

Problemstilling/spørsmål:

- Er palestinere i Irak spesielt utsatt for overgrep?
- Blir palestinere som returnerer til Irak fengslet?
- Kan palestinere returnere til Irak?
- Får palestinere utstedt palestinske pass?
- Forekommer det at palestinere både er registrert i Irak og på Gaza og Vestbredden?

Innledning

Dette notatet bygger i hovedsak på informasjon innhentet på Irak-relatert tjenestereise til Amman i mai 2011. De konsulterte kildene er PLOs representasjon i Amman og en internasjonal organisasjon som jobber i Irak. Den internasjonale organisasjonen ønsket ikke å bli sitert ved navn, men aksepterte å bli sitert som internasjonal organisasjon.

Notatet er et supplement til Landinfo og Migrationsverkets felles rapport *Statsløse palestinere i Irak* fra januar 2011 og Landinfos respons *Palestinere i Irak. Kontroll/arrestasjon på grensen av palestinere som vender tilbake til Irak* fra mars 2011.¹

Antall palestinere i Irak

I henhold til PLOs representant til Jordan med ansvar for flyktninger, Mohammed Abu Bakr, er det i dag registrert rundt 12 000 palestinere i Irak. Flere av disse har imidlertid reist ut av landet og det er kun om lag 9000 igjen (Abu Bakr, intervju i Amman mai 2011). Disse anslagene er omtrent i overensstemmelse med opplysninger gitt av en internasjonal

¹ Landinfo og Migrationsverket (2011, 25. januar). *Statsløse palestinere i Irak*. Oslo/Norrköping: Landinfo/Migrationsverket. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1527/1/1527_1.pdf [lastet ned 7. juli 2011]; Landinfo (2011, 2. mars). *Palestinere i Irak. Kontroll/arrestasjon på grensen av palestinere som vender tilbake til Irak*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/1682/1/1682_1.pdf [lastet ned 8. juli 2011].

organisasjon, som hevdet at det var rundt 10 000 palestinere igjen i Irak (internasjonal organisasjon, intervju i Amman mai 2011).

Abu Bakr opplyste at majoriteten av palestinerne bor i Bagdad, mens om lag 2000 bor i Ninewa, de fleste i det som kalles 'old camp' i Mosul. Dertil er det ifølge samme kilde 252 palestinere i Walid-leiren som ligger på den irakiske siden av grensen mot Syria.

Dagens situasjon for palestinere i Irak

Både PLOs representant og den internasjonale organisasjonen som ble konsultert var enige om at situasjonen for palestinere i Irak er langt bedre i dag enn for kun noen år siden.² Dette mener de har sammenheng med den bedre sikkerhetssituasjonen i landet for øvrig.

PLO la vekt på at levekårene er langt bedre nå enn før 2003, og at palestinere i dag har samme rettigheter som irakiske statsborgere med unntak av politiske rettigheter. Palestinere har verken stemmerett eller politisk representasjon i landets styre. Abu Bakr la til at PLO ikke har mottatt noen klager fra palestinere i Irak i løpet av de siste to årene.

Den internasjonale organisasjonen beskrev situasjonen for palestinere som til dels sammenlignbar med situasjonen for andre minoriteter, som for eksempel kristne, ved at de i blant *kan* bli utsatt for målrettede isolerte angrep. Organisasjonen kunne ikke vise til de samme omfattende angrep mot palestinere i senere tid som det kristne har vært utsatt for. Det som preger situasjonen for palestinere i dag er imidlertid mer den subjektive *frykten* for angrep enn at de faktisk blir angrepet, ble det hevdet. Dette, mente organisasjonens representant, var et fellesstrekk med de kristnes situasjon. Vedkommende la til at palestinerne til dels opplever enkelttilfeller av trakassering ("low level harassment").

Den internasjonale organisasjonen har bistått palestinerne i Irak med nødhjelp i form av mat og penger, men i dag fokuserer den mer på støtte i form av hjelp til selvhjelp. Det ble hevdet at mange palestinere ønsker å bli boende i Irak.

På spørsmål om palestinere generelt er en utsatt gruppe i Irak, svarte organisasjonen at de ikke anså dem som det, men at det vil være et individuelt anliggende. Blant dem som, ifølge denne organisasjonen, har størst behov for beskyttelse er de med helserelevante problemer.

I henhold til Palestinian Return Centre (PRC 2011) er et av hovedproblemene for gjenværende palestinere i Irak mangel på bolig. Mange ble kastet ut av husene de leide etter regimeskiftet i 2003, og andres hus ble ødelagt i bombeangrep. Fortsatt skal flere husløse palestinere bo i telt på Haifa sportsklubb i Bagdad.

Ifølge den årlige menneskerettighetsrapporten fra det amerikanske utenriksdepartementet (2011, s. 33, 34) blir palestinere fortsatt utsatt for diskriminering i Irak og trenger derfor beskyttelse. Samme rapport henviser også til UNHCR som hevder at angrep rettet mot palestinere har avtatt som følge av redusert voldsaktivitet generelt i landet. Samtidig hevdes det at palestinere opplever en usikkerhet i forhold til deres plass i det irakiske samfunnet. Rapporten sier også at palestinere i stor grad har blitt skjøvet ut av arbeidsmarkedet og nå tilhører det lavere sosioøkonomiske sjikt.

² For en kort beskrivelse av situasjonen for palestinere i Irak fra de først ankom i 1948 og frem til den verste voldsperioden i Irak mellom 2004-2007, se Al-Hardan (2009). Human Rights Watch (2006) sin rapport *Nowhere to Flee* redegjør for overgrep palestinere ble utsatt for i perioden 2003-2006.

Fengsling av palestinere

Ved retur til Irak

Kildene Landinfo konsulterte hadde ikke kjennskap til at palestinere som forsøker å returnere til Irak blir fengslet. Landinfo har tidligere blitt informert om at personer, enten det er irakiske statsborgere eller andre, *kan* bli anholdt ved innreise til landet, enten på grensen eller ved en av Iraks flyplasser, dersom det er uklårheter knyttet til personens identitet. Personen vil forbli anholdt til identiteten er klarlagt, hvilket i praksis vil kunne si fra én til tre dager.

Landinfo har via den norske ambassaden i Jordan forsøkt å innhente informasjon fra irakiske myndigheter ved den internasjonale flyplassen i Bagdad og fra den irakiske ambassaden i Amman om hvordan palestinere blir behandlet ved retur til Irak. Vi har foreløpig ikke mottatt noe svar, men vil oppdatere dette notatet så snart svarene foreligger.

For andre forhold

PLOs representant, Abu Bakr, hevdet at det per i dag satt 15 palestinere fengslet i Irak. Disse er ikke fengslet fordi de er palestinere, men på grunn av andre sikkerhetsmessige forhold, ble det videre hevdet.

Abu Bakr hadde heller ikke hørt om at palestinere i den siste tiden har blitt utsatt for massearrestasjoner i etterkant av større voldshendelser i Irak. Han hadde heller ikke grunnlag for å si at palestinere opplever spesifikke problemer ved kontrollpostene i Bagdad. Abu Bakr var av den oppfatning at palestinere generelt sett ikke møter problemer med mindre de har personlige, kriminelle utestående forhold. Han mente at politi og sikkerhetsmyndigheter behandler palestinerne på lik linje med irakere.

I henhold til Palestinian Information Centre (2010) ble imidlertid 25 palestinere arrestert den 24. september 2010 i Bagdad etter et bombeangrep i byen. De fleste ble løslatt etter kort tid, mens enkelte ble sittende i varetekt lenger. Landinfo har ikke funnet annen informasjon som kan bekrefte denne hendelsen. Dersom denne informasjonen er korrekt, indikerer det at palestinere fortsatt kan bli kollektivt mistenkeliggjort for voldsangrep. På den annen side kan en slik massearrestasjon føye seg inn i rekken av lignende arrestasjoner etter et bombeangrep i Bagdad, og at det var angrepets plassering, eller andre etterforskningsmessige forhold, som var årsak til at de arresterte i dette tilfellet var palestinere.

I henhold til en rapport fra Human Rights Watch fra 2006 ble palestinere hyppig arrestert i kjølvannet av bombeangrep tidligere.

Den siste årsrapporten fra det amerikanske utenriksdepartementet (2011, s. 52) hevder på sin side at palestinere fortsatt opplever arrestasjoner, varetektsfengsling, trakassering og vold fra politiet og andre individer utkledd i politiuniformer. Rapporten gir ikke konkrete eksempler.

På bakgrunn av det ovenfor nevnte kan det være grunn til å tro at palestinere fortsatt kan oppleve grunnløse arrestasjoner og trakassering fra myndighetshold. Det er derimot lite trolig at dette er et omfattende problem da ingen av de to kildene Landinfo konfererte med i Amman hadde kjennskap til at dette foregår i dag. PLO kan imidlertid ha grunner for å nedtone eventuelle problemer palestinere har i Irak da det er i organisasjonens interesse å opprettholde en palestinsk flyktningbefolkning i regionen som et forhandlingskort i fredsforhandlingene

Respons Irak: Situasjonen for palestinere i Irak

med Israel om retten til retur. Landinfo kan imidlertid ikke se at den internasjonale organisasjonen som ble konsultert skulle ha noen interesse av å skjønne situasjonen for palestinere i Irak.

Returmuligheter

Tidligere har Landinfo, i møte med lederen for Pass- og immigrasjonsmyndighetene på Bagdad Internasjonale Flyplass, blitt informert om at myndighetene ikke tar imot palestinere som returnerer etter å ha fått avslag på en søknad om asyl i utlandet (Landinfo 2011). Siden lederen for Pass- og immigrasjonsmyndighetene på Bagdad Internasjonale Flyplass nå er skiftet ut, har Landinfo bedt den nye lederen om en avklaring på dette spørsmålet men venter fortsatt på svar.

Ifølge Abu Bakr kan alle palestinere med gyldig reisebevis returnere til Irak. Dersom reisebeviset ikke lenger er gyldig, kan det fornyes slik at det blir mulig å returnere. Dette kan man få hjelp til ved en irakisk ambassade. Et PLO-kontor kan også være behjelpelig.

Et reisebevis er i følge PLO-kontoret i Bagdad gyldig i 5 år, men må likevel fornyes årlig. Dette beviset er nødvendig for å kunne reise ut av landet. For å kunne returnere etter en viss frist, må man ha innhentet innreisetillatelse fra en irakisk ambassade.³

PLO-kontoret i Bagdad opplyste om at det utvises en viss grad av skjønn når palestinere ankommer den internasjonale flyplassen i Bagdad. Det ble opplyst at enkelte palestinere har blitt nektet innreise til Irak. Landinfo fikk ikke mulighet til å følge opp dette utsagnet med PLO-kontoret i Bagdad for å høre om det var noen kjennetegn ved dem som ble nektet innreise og om omfanget av problemet. Det kan late til at det avhenger av innstillingen til de offisielle personene som møter dem ved ankomst. Abu Bakr på sin side hevdet at det var mange palestinere som returnerte til Bagdad fra Syria for et par år siden.

Den konsulterte internasjonale organisasjonen hadde ingen ny informasjon om retur av palestinere til Irak, selv om de overvåker all retur av flyktinger ved Bagdad internasjonale flyplass. Det kan bety at palestinere ikke returnerer i stort omfang til Irak, i alle fall ikke via flyplassen. Organisasjonen var av den oppfatning at palestinere som har reist ut i hovedsak ikke ønsket å returnere til Irak under dagens forhold.

Utstedelse av palestinske pass til palestinere i Irak

Palestinske selvstyremyndigheter i Ramallah på Vestbredden kan utstede såkalte 00-pass til palestinere bosatt utenfor de palestinske selvstyreområdene ved spesielle behov (Abu Bakr, intervju i Amman mai 2011). Slike pass har blitt utstedt til palestinere som ikke har andre pass og som trenger et pass for å reise til Europa eller USA. Passene formidles gjennom en palestinsk ambassade eller et PLO-kontor.

Abu Bakr la til at det ikke var stor etterspørsel etter slike pass nå for tiden. Derimot hadde han nettopp fått returnert ca. 30 pass fra palestinere bosatt i Walid-leiren i Irak fordi de antok at de ikke ville få bruk for dem.

³ Informasjonen ble innhentet via telefon fra Amman under Landinfos møte med Abu Bakr i mai 2011. Abu Bakr ringte PLO-kontoret i Bagdad for å innhente informasjonen.

Dobbelregistrering av palestinere i Irak

Ifølge Abu Bakr ved PLOs kontor i Amman kan palestinere som kom til Irak *etter* 1967 være registrert både i Irak og på Gaza og Vestbredden. Disse, hevdet han, kan imidlertid ikke returnere til de palestinske selvstyreområdene.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige

- Al-Hardan, A. (2009, 5. mars). Iraq's Palestinian refugees back at square one. *The Electronic intifada*. Tilgjengelig fra <http://electronicintifada.net/content/iraqs-palestinian-refugees-back-square-one/8115> [lastet ned 28. juni 2011]
- Det amerikanske utenriksdepartementet (2011, 8. april). *2010 Human Rights Report: Iraq. 2010 Country Reports on Human Rights Practices*. Washington, DC: U.S Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/nea/154462.htm> [lastet ned 30. juni 2011]
- Human Rights Watch (2006, 9. september). *Nowhere to Flee. The Perilous Situation of Palestinians in Iraq*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/reports/2006/09/09/nowhere-flee> [lastet ned 5. juli 2011]
- Landinfo (2011, 2. mars). *Palestinere i Irak. Kontroll/arrestasjon på grensen av palestinere som vender tilbake til Irak*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/1682/1/1682_1.pdf [lastet ned 8. juli 2011].
- Palestinian Information Center (2010, 25. september). *25 refugees arrested in raid against central Baghdad Palestinian community*. Ramallah: Palestinian Information Center. Tilgjengelig fra <http://www.uruknet.info/?p=70118> [lastet ned 28. juni 2011]
- PRC, dvs Palestinian Return Centre (2010, 28. september). *Palestinian refugees in Iraq speak to the "Return Review" about life under American Occupation*. London: PRC. Tilgjengelig fra <http://www.prc.org.uk/newsite/en/Palestinians-in-the->

Respons Irak: Situasjonen for palestinere i Irak

world/634-Palestinian-Refugees-in-Iraq-Speak-to-the-Return-Review-About-Life-Under-American-Occupation.html [lastet ned 28. juni 2011]

Muntlige

- Internasjonal organisasjon, anonym. Intervju i Amman, 30. mai 2011.
- Mohammed Abu Bakr, Deputy Head Department of Refugee Affairs, PLOs kontor i Amman. Intervju i Amman 30. mai 2011.
Abu Bakr konsulterte og innhentet opplysninger over telefon fra en kollega ved PLOs kontor i Bagdad i løpet av møtet.

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.